

**Juris Canonici Theoria Et Praxis, Ad Forum Tam
Sacramentale quàm contentiosum, tum Ecclesiasticum,
tum Seculare**

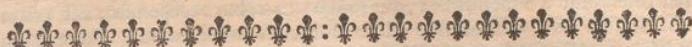
Cabassut, Jean

Lugduni, 1698

XXII. De paupertate Regularium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62355](#)

proficiatur; quia sic mutato pristino statu, pristina quoque desinit,
ac dirimitur obligatio.

C A P U T XXII.

De paupertate Regularium.

I. **D**UXPLEX est Regularium paupertas; una quidem generalis ac essentialis, alia particularis & accidentaria. Generalis ea est, quā omnes & singuli Religiosi, nemine excepto, astringuntur in vim communis voti paupertatis: & dicitur quoque essentialis, quia totum quod habet, ad essentialiam pertinet paupertatis; & si quid inde minuas ac demas, hoc ipso deperibit religiosa paupertas. At vero particularis seu accidentaria paupertas adjungit rigorem & observantiam particularem aliquam pro Regularum & Constitutionum diversitate, supra id quod omni religiosa paupertati essentialis est. Et ita facile contingit, ut iisdem in circumstantiis aliquis Religiosus strictioris Ordinis, exempli causā Capucinus, aut Discalceatus Carmelita, peccet mortaliter contra professam paupertatem; in quibus tamen circumstantiis Religiosus aliquis laxioris aut mitioris Instituti, verbi gratiā Benedictinus, provisus de Beneficio, vel de Pensione Regulari, nullatenus peccabit. Ista distinctione planè est necessaria ad discernendum quid liceat, vel non liceat huic, vel illi Religioso circa professam à se paupertatem, & quodnam peculum vel iste, vel ille Religiosus liceat, aut illicite habere possit.

II. Tripliciter potest intelligi de quo tractamus peculium. Primo ut sit in dominio & potestate possessoris: secundo ut veretur in pleno usu vel usufructu, de quo possit quis ad suum libitum disponere, atque independenter ab alio: denique tertio, ut sit in usu & administratione, quae ad alterius arbitrium possit revocari. Duæ illæ priores peculii species secum involvunt proprietatem & independentiam, ideoque repugnant Regularium paupertati, cap. *Non dicatis*, 12. q. 1. & cap. *Monachi*, de statu Monach. Quinetiam sic decernit caput *Cum ad monasterium*, cod. tit. *Nec astinet Abbas quod super habenda proprietate possit cum aliquo dispensare, quia abdicatione paupertatis, sicut & custodia castitatis, adeo annexa est Regula Monachali, ut contra eam nec Summus Pontifex possit licentiam indulgere*. Hoc intelligendum est stante voto, nec ex rationabili, simulque urgente causa per dispensationem relaxato. Tertium porrò peculii genus religiosæ paupertati essentiali non aduersatur, dum conceditur usus vel administratio per Superioris sive expressum, sive tacitum consensum; si tamen ut ejusdem voluntate revocari queat. Tale namque peculum Religioso conceditur, cap. *Monachi*, §. *Qui vero, & cap. Cum ad monasterium, §. Tales autem, de stat. Monach.*

O

III. Tacitus

III. Tacitus Superiorum consensus plerumque colligitur ex usu qui^r viget in Monasterio, vel in ipso Ordine, in quo peculia ista permittuntur seu tolerantur à Superioribus, aut longo usu robur acceperunt, aut etiam ubi Statuta & Constitutiones edita sunt circa hujuscemodi. Tunc enim Religiosus his fundatus possidens aut alienans, non possidet vel alienat tanquam dominus aut proprietarius, sed dependenter à Superiorum, aut ipsius Ordinis concessione. Id verò sufficere ad conscientiam tam Religiosi possidentis vel distrahentis, quam ejus qui ab eo accipit, docent Navarra, Valentia, Molina, Sanchez, Lessius, Azorius, & Bonacina tract. de largitione, munere, puncto 6. propof. 2. num. 1*i*.

IV. Norint autem Regulares, nullam esse præscriptionem adversus ea quæ sunt Religioni essentialia, & cum votorum observatione incompatibilia, qualis est proprietas ac dominium. Rechè verò S. Basilius Constitut. monast. cap. ult. docet omnem ad hoc astringi Monachum, ut à se omnem abdicet privatam possessionem.

V. Clemens Papa VIII. in Bulla 28. incipiente *Religiosè*, prohibet Religiosis quidquam elargiri, nisi accesserit consensus Capituli generalis, solis exceptis leviорibus esculentis & poculentis, atque munusculis ad devotionem pertinentibus, necnon pecuniis quæ ad cultum divinum aut in elemosynas magis necessarias impenduntur. Excipit autem ab hisce prohibitionibus Religiosos Ordinum Militarium, ut Sancti Joannis Baptiste & familes. Ista tamen Constitutio per contrariam ubique ferè consuetudinem videtur abrogata. Et qui eam commentariis illustravit Bonacina scribit, Regulares nequaquam illi contravenire, qui magnam etiam pecuniae summan. impendunt de Superiorum Ordinis sui consensu in res divini cultus, aut in pauperum subsidium.

VI. Verum à prædictis excipiuntur Regulares beneficiarii: si enim Bonacina fidem habemus in eodem Commentario, p.2. num. 2. & Navarræ & aliis ab eodem adductis testibus, Beneficia dispositioni Prælatorum aut Conventuum minimè subjiciuntur, ex quo particularibus Religiosis fuere assignata. Additque jus idem extendi ad pensiones attributas aliquibus Religiosis per Prælatos Regularium, aut per Monasteria, ad eorum victum & proprios usus, de quibus etiam nullas reddere solent rationes Prælatis aut Monasteriis: ita ut scribat, de iis quæ victui suo moderato per parcermoniam subtraxerunt, posse istiusmodi Religiosos beneficiarios pro suo libito ad quolibet non illicito usus impendere. Quod idem repetit in tract. de oblig. benef. disp. 4. p.2. num. 23. ibique disertè afferit, Religiosos Beneficia habentes posse ad libitum instar Beneficiariorum secularium de illa fructuum parte disponere, quam honestæ suæ sustentationi parciū vivendo subtraxerint.

VII. Verumtamen hæc tam absolute per Bonacinam & alios quosdam asserta voto solenni paupertatis directè repugnant: cui nihil tam est oppositum, ut proprietas vel ususfructus independens, quæ quidem nec in Militaribus

taribus quidem Ordinibus admiserim. Magis itaque placet Azorii doctrina recipienda tam in beneficiatis Monachis, quam in Militibus Religiosis. Sic igitur ille tom. 1. lib. 13. cap. 4. quæst. 9. Ulterius etiam queritur, an Religiosi Militares, v. g. Hierosolymitani Equites, reddituum ipsis commendatorum fructus sibi acquirant, eosque faciant suos, ac liberè in usus quos voluerint, impendere possint? Quidam existimant esse fructuum dominos, & paupertatem, quam per votum astringuntur, non repugnare domino ususfructus, &c. Respondeo paupertatem quam Hierosolymitani Milites & Equites S. Joannis, S. Jacobi, & Calatrava, & Alcantara in Hispania, & ali Commendatarii vovent, non esse aquæ arctam ac Monachorum & Mendicantium; hi enim se abdicant dominio & usu rerum, qui in jure, non in facto consistit: illi vero Milites dominium quidem & proprietatem dimittunt, sed non jus ad usum. Ordo enim concedit eis ut annos redditus percipient ad vita tempus, ita ut de fructibus possint liberè disponere ut jure sibi debitis quoad usum, eosque locent, permuent, vendant, donent vel arbitratu suo absolvant, ut ex bonis sui Ordinis & consensu superiorum Superiorum jure perceptos. Etsi vero in facto parum quoad hoc a laicis proprietaariis differant; in jure tamen differunt, quia laici percipiunt propria autoritate quasi domini: Milites vero Sacri ut ex alienis bonis, scilicet Ordinis, sed sibi commendatis, atque ex Superiorum nutu & voluntate percipiunt. Hactenus Azorius. Dicendum igitur, Beneficiarios Regulares, sive Benedictinos, sive Canonicos Regulares, quanvis habeant liberam fructuum dispositionem, non tamen esse eorum dominos; quia libera illa fructuum dispositio non est tanquam proprietorum bonorum, sed tanquam bonorum Ordinis, quorum dispensationem & administracionem ipse Ordo ipsis indulxit. Atque istud est tertii generis peculium, cuius sunt capaces aliqui quotundam Ordinum Religiosi.

VIII. Sed & hoc insuper tenendum est, illam Beneficiariorum Religiosorum dispensationem ac usum circa fructus, minus liberam quam quam Militibus Regularibus competit. Cum enim horum vivendi ratio in externis nihil a ratione differat, quam sequuntur Nobiles opulentis seculares, cum quibus etiam versari Sacri Milites ordinarii solent, eadem utiliteritate possunt in rebus licitis, quam solent alii pars conditionis Nobiles opulentis, peræquie ab avaritia & prodigalitate alieni. Ubi tamen Sacri Equites per excellum peccarent, gravius esset horum peccatum quam reliquorum Nobilium Seculi: tum quia rebus sacris, quales sunt Commendarum fructus, abuterentur: tum quia pias fundatorum intentiones eluderent; non tamen harum superfluarum & illicitarum expensarum restitutioni obnoxii essent, cum tamen reliqui omnes Regulares beneficiarii, qui Beneficiariorum fructus male consumpsere, teneantur vel pauperibus, vel Ecclesiis restituere. Hæc ferè Azorius loco cit. Hac tamen parte Regulares Milites admonitos volo, ut meminerint, & altè animo infigant Apostolica verba: *Nolite conformari huic seculo. Et, Totus mundus in maligno positus est. Et, Ut non cum hoc mundo damnamur.* Divites seculares splendidius viventes, nec egenis erogantes,

gantes, eidem cum divite illo, quem Lucas commemorat, epulone damnationi se immergunt. Sed Equitibus Regularibus sic viventibus fortior etiam instat cruciatio ex superaddito votorum solennium arctiori nexu.

I X. Gravis quæstio est, utrum census vitalitus in favorem Religiosi constitutus, sit licitus, necne? Respondeo cum Lessio lib. 2. de just. cap. 4. dub. 5. num. 31. & Azorio tom. 1. lib. 12. cap. 9. q. 2. licitum esse, modò concurrent simul quatuor conditions. 1. Ut census assignetur propter aliena ususque necessarios, & nullatenus superfluos ipsius Religiosi. 2. Ut administratio pecuniae censualis non committatur ipsi Religioso, sed aliis, prout Officialibus, per quos in usum talis Religiosi pecunia expendantur, juxta Decretum Trid. sess. 25. de Regular. cap. 2. 3. Ut Religiosus cuius gratia constitutus fuit census, nihil sibi juris in eum vendicare possit. 4. Ut Prælato Regulari liberum sit illum etiam censem in alios usus destinare, dummodò aliunde talis Religiosi necessitatibus certò & securè provideat.

X. Quæritur præterea, utrum Religiosus qui suam propoulit indigeniam circa necessitates suas proprio Superiori, & hic ei injustè denegat, v. g. necessarium morbo medicamen, cibos, vestes, stragula, unde grave patitur, aut proximè imminet incommodum, possit occulte de Monasterio subripere sibi necessaria? Posse affirmat Bonacina tract. de restitu. disp. 2. quæst. 10. punct. 3. post Navarram, Azorium, aliosque, quos ibi citat. Tunc enim Superior iste irrationaliter invitus, & subditus illi Religiosus habet ab ipsa naturæ lege jus suis necessitatibus succurrenti. Verumtamen Religiosus usurpans sibi necessaria absque Superioris licentia, eoque inconsulto, peccat mortaliter ac duplicitate, tum ratione furti, tum ratione sacrilegii, contra paupertatis votum usurpando sibi proprietatem & dominium. Itaque non potest Regularis quidquam pro suis necessitatibus subripere, nisi prius urgentem, quam patitur, necessitatem Superiori expoluerit, illeque providere neglexerit.

C A P U T XXIII.

Quatenus sit licitus ad alteram Religionem transitus.

DUABUS primariis regulis tota ista quæstio expeditur. Primum esse illicitum transitum à strictiore ad laxiorem Religionem. Secundò neque licitum esse digressum ab Ordine Mendicantium ad alium Ordinem non mendicantem, excepto Cartusiensium Ordine, sub pena excommunicationis Papæ reservata, ipso facto incurriende tam à transeuntibus quam à recipientibus Religiosis, juxta Extravag. communem 1. de Regularibus.

II. Constat ex cap. *Sane de Canonico, de Regulari, Religiosum professum posse.*